

Kantár Balázs

Ezt jól kifőzték!

Beszélgetés a Csillag-szóró gyermekszínházcsoport vezetőivel, N. Tóth Anikóval és Köteles Judittal



A nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karán az október harmadik hetében megrendezett Módszertani Napok gazdag programjában helyet kapott a Hol volt, hol nem volt... megnevezésű mesedélelőtt, ahol találkozott tanár, tanárjelölt hallgató, diák és ezek különböző változatai. A nap alaphangulatát az ipolysági Csillag-szóró gyermekszínházcsoport társulat Gasztrosztár című előadása adta meg. A műsor után a csoport vezetőivel, N. Tóth Anikóval (NTA) és Köteles Judittal (KJ) beszélgetünk. Na meg a gyerekekkel.

■ Nagyon szórakoztató és élvezetes előadást láttunk, jól kifőztétek. El is szeretnénk kérni a receptjét. Meséljétek egy kicsit a csoportról!

■ NTA: A Csillag-szóró kilencvenkét főben alakult, nyilván nem ezekkel a gyerekekkel, hiszen az alapító tagok ma már anyukák és apukák. Tizenkét éven át működött a csapat, nagyon sok fellépésünk volt, fesztiválokra is jártunk. Aztán néhány év szünet következett, majd amikor Judit unokája és az én kislányom elsős lett, újra belevágtunk a munkába. A gyerekek hozták magukkal a barátaikat, így toboroztuk össze a társaságot.

■ KJ: Nagyon-nagyon sok türelem kellett, mert a tehetség csak menet közben bontakozott ki, nem a legelején. De soha nem küldtünk el senkit, aki jelentkezett, azzal szívesen foglalkoztunk, és Anikó végtelen türelme és hozzáértése kovácsolta össze a csapatot.

■ Tehát a létszám állandó, és ahogy a csoport egyre idősebb lesz, egyre komolyabb darabokat állíthat majd színpadra. Hogy néz ki nálatok egy szezon, hogy kezdtétek az évet?

■ NTA: Először témát választunk, méghozzá közösen; így van, gyerekek? (Igen, igen...) A témához általában verseket keresünk, mégpedig kortárs magyar költők verseit, hangulatukban, témájukban megfelelő szövegeket. Az őszi szezonban megtanulgatjuk a verseket a pró-

bán, senkinek nem adunk haza tanulnivalót. Miközben a szövegeket memorizáljuk, a színpadi beszéd fortélyaira is megtanítjuk őket.

■ Fontos eleme a színdarabjaitoknak a zene?

■ NTA: Igen. Sajnos az a tapasztalatum, hogy az iskolai zeneoktatást nem veszik olyan komolyan, ahogyan kéne, sőt zeneórán gyakran nem is zenével foglalkoznak. Holott a gyerekek ezt nagyon is igényelnék. A drámajáték lehetőséget ad arra, hogy a jó ritmusérzékű, muzikális gyerekeket ilyen szempontból is megcsiklandozzuk egy picit. Nem gépzenét alkalmazunk, hanem egyszerű hangszereket. Az ütős hangszereket mindenki tudja használni. Vannak egyébként hangszeres zenészeink: klarinétosunk, zongoristánk, furulyásunk, gitárosunk. Elképzelhető, hogy a következő darabban már ezek a hangszerek is megszólalnak... És persze az énekhang a legszebb hangszer, meg praktikus is, mert nem kell cipelni, mint más hangszereket. Zenei aláfestésre minden gyerek szívesen vállalkozik. Figyelünk arra is, hogy mindenki olyan feladatot kapjon, ami nem haladja meg a képességeit.

■ Említetted, hogy hangszereken játszik néhány tag a csoportból. Hogyan győzik a gyerekek a zeneiskolát, a nyelveket, a sportot? Nincsenek túlságosan leterhelve?

■ KJ: Gondolom, ha értelmes körökre járnak, ahol felvidulnak, és azt csinálják, amit szeretnek, akkor nem megterhelő számukra a többletmunka. A gyerek olyan, mint egy szivacs. Azáltal, amit itt elsajátít játszva és örömmel, nyíltabb emberré válik. Ráadásul ha a gyerek ilyen tevékenységekkel tölti ki a délutánjait, akkor kevesebb ideje marad számítógépes játékokra.

■ Heti hányszor van próbátok?

■ NTA: Heti egy alkalommal, nagyjából egy óra. Tanítás után rögtön kezdünk, és bizony bármennyire is igyekszünk játékokra építeni a foglal-

kozásokat, azért nagy figyelemre és fegyelemre is szükség van, ami nem megy mindig mindenkinek, hiszen délelőtt is ezt várják el tőlük. Meg is értem, ha nem akaróznak nekik, főleg az egyes színpadi képek beállítása és rögzítése, begyakorlása fárasztó.

■ Biztosan akadnak konfliktushelyzetek – ezeket hogyan oldjátok meg a csoportban?

■ NTA: A legjobb módszer a humor. Próbálunk a helyzetben mindig felülkerekedni és humorral oldani a konfliktusokat, igyekszünk meggyőzni az éppen hisztiző, ellenálló gyermeket, hogy a próba egy komoly és fontos dolog, anélkül nincs előadás. A fellépést pedig nagyon szeretik és várják, hiszen mindig sikerélménnyel jár. Ez a mai előadás közben is érzékelhető volt, a közönség reakciói mindig feldobták őket. Ennek a reménye működteti a kis motorokat.

■ Szereposztáskor sincsenek viták vagy irigykedések?

NTA: Mivel nem kész szöveggel kezdjük az évadot, nem is jelöljük ki rögtön a szereplőket. Folyamatosan figyeljük, egy-egy gyerek hol tart éppen. Valaki ugrásszerűen fejlődik, valaki pedig lassan bontakozik ki. A szövegeket, az egyes szerepeket mindenki megtanulja. Amikor megelődik az az idő, hogy összeállítsuk a műsort, akkor szétosztjuk aszerint, hogy ki melyik részt vállalja szívesen. Így a gyerekek könnyen azonosulnak a szöveggel vagy szereppel. A tanulási módszerünk előnye az is, hogy ha valaki nem tud eljönni az előadásra, akkor akad helyette beugró.

■ Minden csoport, aki valami jobban sántikál, valamivel foglalkozik, szerintem megérdemelné egy saját termet. Aki már dolgozott csoportban és volt vagy épp nem volt terme, tudja, miről beszélek. Nektek van hol próbálnotok?

■ KJ: Sajnos az iskolánknak nincs kultúrterme. A könyvtárban gyakorolunk, egy szűk helyen, ahol a pró-

bák előtt óriási asztalokat tologatunk, próba végén pedig visszaállítjuk eredeti állapotába a termet. Sajnos nincsenek jó körülményeink az idő tekintetében sem, de amikor szorít a cipő, akkor csinálunk egy félnapos próbát, akár szombaton is, hogy haladjunk a darabbal. Ha a körülményeink jobbak lennének, nem kéne ennyi energiát fektetnünk az előkészületekbe.

Azt még elmondanám, hogy köztünk nagy az összhang. Anikóval több amatőr rendezői tanfolyamon vettünk részt együtt, ami megalapozta azt, hogy egy irányba megyünk. Azt nem tudjuk, hogy ez az irány jó-e, de a lényeg, hogy félszavakból is megértjük, mit akar a másik. Ezek a tanfolyamok ebben nagyon sokat segítettek nekünk.

■ NTA: Jó, hogy ketten vagyunk, a munkamegosztás pedig úgy alakul, hogy én vagyok a szöveg-, téma- meg beszédfelelős. Judit viszont kiváló koreográfus. A mozgásokat, az egyes jelenetek beállításait nagy fantáziával találja ki, ráadásul zseniálisan biztosítja a csoport anyagi hátterét. Magam sem tudom, hogyan csinálja. A felhőkbe rángatja le, vagy a fűszálak közül csipegeti össze, de előteremti. Van egy újabb segítőnk, egy nagyika, akinek bámulatos a kézügyessége. A jelmezeinket ő készítette, sőt a múltkor előadásra profi frizurákat fésült a lányoknak.

■ Szerintem azt, hogy jó az irány, amerre haladtok, a közönség tapsa is bizonyítja. Meséljete még az eddigi előadásaitokról! Úgy tudom, nem ez volt az első darab, amibe belefogtatok.

■ NTA: Hatodik éve dolgozik a Csillag-szóró új csapata. Egyik specialitásunk, hogy a gyerekek különböző korcsoportokhoz tartoznak, ami egy picit bonyolítja a szervezést az óra- rend eltérései miatt. A téma választásakor is résen kell lenni, hogy az elsős, negyedikes vagy éppen hatodikos gyerekek is izgalmas legyen a játék.

■ Hogyan választotok témát? Milyen témákat dolgoztatok fel eddig?

■ NTA: Mindig közösen választjuk a témát. Feldobunk ötleteket, mint valami labdákat, és aztán mérlegeljük, hogy van-e kedvünk hozzá vagy nincs. Tavaly lányokról-fiúkról szövegeltünk. A lányok elmondták, hogyan látják saját magukat, hogyan

látják a fiúkat, és fordítva, végül pedig mindezt együtt néztük meg, kortárs gyerekverseken keresztül. Előtte volt a Családi kör – gyerekszemmel című műsorunk, amelyben a születéstől a testvér születésén a bonyodalmas családi kapcsolatokig mindenféle téma felvetődött. Korábban volt egy állatos műsorunk... Témától függetlenül, a választásban a gyerekek mindig benne vannak, hogy megtalálhassák azt a szerepet, amiben jól érzik magukat.

■ Térjünk rá a legfrissebb előadásra. A **Gasztrosztár cím nyelvtörőnek sem utolsó, a konferálók biztosan megszenvednek vele, de azonnal megragadta a figyelmemet. Mi volt hamarabb: a cím vagy az ötlet?**

■ NTA: Az ötlet. Egy nyárvégi születésnap bulin félrevonultunk két csillag-szórós gyerkőccel, mert egy kicsit untuk a felnőtteket, és agyalni kezdtünk a sok finomság, pompás ízek és illatok között, hogy mi lenne a megfelelő téma. Végül – talán nem egészen véletlenül – ezt sütöttük ki. A Gasztrosztár egy tehetségkutató verseny döntője, melyben ételek mérik össze tudásukat, képességeiket, produkciójukat pedig egy – ugyancsak ételekből álló – zsűri értékeli.

■ Mennyire építetek bele a darabjaitokba a színészeitek ötleteit?

■ KJ: A próbákat mindig úgy kezdjük, hogy körbeülünk, és mindenki hozzászólhat a témához. Közben Anikó jegyzetel és figyel. Többnyire az itt elhangzott ötletekből, beszédfoszlányokból áll össze az előadás.

■ NTA: Számomra ez a munkamódszer rendkívül inspiráló. Olyan poénok hangzanak el a próbákon, annyi érzélem, annyi indulat, annyi szenvedély jön elő, hogy azt nem lehet nem használni. Nyilvánvalóan mindezt egy kicsit meg kell komponálni, de szerintem azért is szeretik ezt az egészet, mert beletehetik a saját mozdulataikat, gesztusaikat, színeiket. Egy nagy összmunka ez tulajdonképpen.

■ Miért szeretik a csoport vezetői ezt csinálni? A gyerekeken látjuk, hogy ragyognak előadás közben, és feltételezzük, a próbákat is élvezik. Ti miért fektettek bele ennyi energiát?

■ NTA: Pont ezért, amit mondasz. Hogy a gyerekeknek legyen sikerélményük, és szeressék a színházat. Érdekes, hogy már teljesen máshogy néznek színházi előadásokat. Olyan

dolgokat vesznek észre, amiket nem tudnának, ha ők maguk nem színjátsoznának. Meg hát itt megtanulhatnak olyan dolgokat, amiket az iskolában nincs esélyük megtanulni.

■ KJ: Ezért is gondolom, hogy vonzó a színjátszó kör, mert mindenki kibontakozhat, mi pedig csiszolgatjuk őket.

■ Láthattuk a színészeiteken, hogy talpraesettek. Mi az, amivel feltarisnyázza őket ez a színjátszó kör?

■ NTA: Szerintem kérdezzük meg őket!

(Következnek a diákok véleményei)

■ A műsorok mindig üzennek valamit. A Gasztrosztár azt üzeni, hogy minden ember ugyanannyit ér.

■ Én azért szeretem ezt a műsort, és azért szeretek ezekkel a gyerekekkel együtt lenni, mert mindig olyan nagy sikereket érünk el. Kétszer lettünk már ezüst sávosak. Ezért olyan jó, hogy ilyen csapatban vagyok.

■ Én azért szeretek ide járni, mert ilyen jó társaink vannak, meg valaki nem olyan, amilyen, és azt akarom ezzel mondani, hogy mindenki olyan, amilyen. És ezért kell az egész csapatot szeretni.

■ Szerintem az a jó az ilyen műsorokban, hogy mindenki összedolgozik csapatmunkában, és így jobban megismerhetjük egymást, és olyanokat tudhatunk meg a másiktól, amit eddig sosem tudtunk.

■ Én meg azért szeretek ide járni, mert kedvesek a tanító nénik, és szeretem a többieket.

■ Én azért szeretek ide járni, mert elmegyünk sok helyre.

■ Szerintem azért jó, mert belelátunk másnak a szívébe.

■ Szerintem, amikor én idejöttem, még nem tudtam nagyon szépen beszélni. És itt nem csak színjátszást tanulunk, hanem verseket is.

■ Mi azért szeretünk ide járni, mert szeretjük a humort. És ez a kör abban is jó, hogy barátokat lehet szerezni és lehet ismerkedni.

■ Ez a sok vélemény így együtt egy csodálatos összefoglalása és lenyomata a munkátoknak. A gyerekek ösztön gondolatai után többet már nem is szeretnék kérdezni, csak megköszönni nektek a beszélgetést, és mindenképpen arra buzdítani, hogy fogjon bele a színjátszásba valamilyen formában, színészként vagy csoportvezetőként, mert ez egyszerűen minden szempontból nagyon jó dolog.